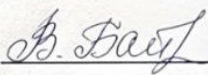

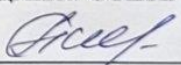
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
А. Декан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
«30» травня 2023р.
«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри економіки
Протокол №15 від «29» 05 2023 р.

Завідувач кафедри
 Вікторія БАЙДАЛА
«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Економіка підприємства»
Людмила СТЕПАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розміщення продуктивних сил

Спеціальність: 051 – «Економіка»

Освітня програма: Економіка підприємства

Факультет: економічний

Розробник: к.е.н., доцент кафедри економіки Степасюк Л.М.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни «Розміщення продуктивних сил»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	051 Економіка	
Освітня програма	Економіка підприємства	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	3	3
Семестр	5	6
Лекційні заняття	30 год	4
Практичні, семінарські заняття	30 год	-
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год	146
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	-

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямків регіонального розвитку економіки.

Завданням вивчення дисципліни є засвоєння теорії розміщення продуктивних сил, регіональної економіки та регіонального розвитку, наукових засад регіональної економічної політики; оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її економічних районів тощо.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- на міжнародному рівнях.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньо-економічної політики держави.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Програмні результати навчання (ПРН):

4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

3. Програма та структура навчальної дисципліни
- повного терміну денної (заочної) форми навчання

Програма дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ

Тема 1. Розміщення продуктивних сил як наука

Регіон, область, продуктивні сили, засоби праці, предмети праці, трудові ресурси, територіальний поділ праці, економічні закони, метод, ГІС-аналіз, нормативи, кореляційно-регресійний аналіз, експертна оцінка, баланс, SWOT – аналіз.

Тема 2. Теоретичні підходи до розміщення продуктивних сил

Географічний детермінізм, системні засади регіональної економіки, розміщення сільськогосподарського виробництва, сільськогосподарський штандорт, розміщення промисловості, раціональне розташування промислового підприємства, промисловий штандорт, центральні місця, розміщення системи населених пунктів, економічні потенціали, міжгалузевий регіональний баланс «витрати - випуск», енерговиробничі цикли, промислові кластери, полюси розвитку і центрів росту, абсолютні переваги, порівняльні переваги, співвідношення факторів виробництва, просторові обмеження, територіальні можливості населених пунктів.

Тема 3. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил

Особливості та закономірності розміщення продуктивних сил, раціональне розміщення виробництва, пропорційне розміщення продуктивних сил, комплексне розміщення продуктивних сил, принципи розміщення виробництва, природно-географічні, демографічні, техніко-економічні та соціально-економічні фактори розміщення продуктивних сил, сировинний фактор, паливно-енергетичний фактор, водний фактор, фактор робочої сили, споживчий фактор, транспортний фактор, фактор науково-технічного прогресу, фактор ринкової кон'юнктури, фактор економіко-географічного положення, екологічний фактор.

Тема 4. Економічне районування та територіальна організація продуктивних сил

Ефективність, загальна та порівняльна ефективність, інтегральна оцінка території гаданого розміщення підприємства, виробничого комплексу, галузі, населеного пункту тощо: функціональне зонування території, аналіз природно-ресурсного потенціалу території, аналіз демографічного потенціалу, економічний аналіз території, схеми розміщення продуктивних сил, діагностика регіонального розвитку, територіальні баланси, міжгалузеві потоки продукції, ранжування регіонів за рівнем розвитку.

Тема 5. Наукові методи економічного обґрунтування розміщення виробництва

Ефективність, загальна та порівняльна ефективність, інтегральна оцінка території гаданого розміщення підприємства, виробничого комплексу, галузі, населеного пункту тощо: функціональне зонування території, аналіз природно-ресурсного потенціалу території, аналіз демографічного потенціалу, економічний аналіз території, схеми розміщення продуктивних сил, діагностика регіонального розвитку, територіальні баланси, міжгалузеві потоки продукції, ранжування регіонів за рівнем розвитку

МОДУЛЬ 2

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗМІЩЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Тема 6. Природно-ресурсний потенціал України та його оцінювання

Природно-ресурсний потенціал, вичерпні, невичерпні, відновлювані, невідновлювані природні ресурси, рудні, нерудні корисні копалини, земельний фонд, лісовий фонд, водний фонд, річковий стік, фауністичні, природно-рекреаційні ресурси, бальнеологічні ресурси, марганцеві руди, руди кольорових металів.

Тема 7. Населення та людські ресурси України

Чисельність населення, щільність населення, природних рух населення, економічно активне населення, рівень зайнятості, рівень безробіття, ринок праці, напруженість на ринку праці.

Тема 8. Виробничий та науково-технічний потенціал України

Науково-технічний потенціал України, його складові та динаміка розвитку, матеріально-технічна база науки (приміщення наукових установ, наукове обладнання і устаткування, експериментальні заводи, лабораторії), кадри наукової системи (вчені, дослідники, конструктори, науково-технічний персонал); інформаційна система (наукові бібліотеки, інтернет); організаційно-управлінська система.

Тема 9. Основні засади розвитку господарського комплексу України

Господарський комплекс, виробничий комплекс, промисловість, виробнича інфраструктура, показник купівельної спроможності (ПКС).

Тема 10. Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України

Міжгалузеві комплекси та умови їх формування, паливно-енергетичний баланс, вугільна промисловість України, нафтова і нафтопереробна промисловість, організація країн-виробників і експортерів нафти (ОПЕК), газова галузь України, електроенергетика України, металургійний комплекс, сировинна база і принципи розміщення чорної металургії, кольорова металургія, машинобудівний комплекс, хімічний комплекс: лісовий комплекс, деревообробка в Україні, структура та динаміка розвитку будівельного комплексу в Україні, агропромисловий комплекс, його галузева, функціональна та територіальна структура, сільськогосподарські зони України, харчова промисловість, текстильне виробництво України, транспортна система, галузі соціальної сфери.

МОДУЛЬ 3

ЕКОНОМІКА РЕГІОНІВ ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

Тема 11. Конкурентоспроможність економіки регіонів

Регіон як основний об'єкт регіональної економіки. Діагностика регіонального розвитку. Методика оцінки конкурентних позицій регіону.

Тема 11. Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку

Економіка Карпатського економічного району, Економіка Причорноморського (Південного) економічного району, Економіка Подільського економічного району, Економіка Поліського економічного району, Економіка Східного економічного району, Економіка Центрального економічного району, Економіка Придніпровського економічного району.

Тема 13. Участь держави в управлінні регіоном

Економічна, соціальна, науково-технічна, екологічна, демографічна, гуманітарна, національна політика; макроекономічна, цінова, бюджетна, податкова, грошово-кредитна, інвестиційна, науково-технологічна, інституціональна, зовнішньоекономічна, промислова політика; принципи державної регіональної економічної політики, механізм її реалізації.

Тема 14. Зовнішньоекономічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України

Експорт, імпорт, зовнішньоторгівельне сальдо, науково-технічна співпраця, туризм, туристичні потоки, економічна інтеграція, іноземні інвестиції, економічні союзи та спілки.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	тиж ден ь	усь ого	у тому числі					ус ьо го						
			л	п	ла б	інд	с.р		л	п	ла б	ін д	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти регіонального розміщення продуктивних сил														
Тема 1. Розміщення продуктивних сил як наука	1	10	2	2			6							12
Тема 2. Теоретичні підходи до розміщення продуктивних сил	2	10	2	2			6							12
Тема 3. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил	3	10	2	2			6							12
Тема 4. Економічне районування та територіальна організація продуктивних сил	4	12	3	2			7		2					11
Тема 5. Наукові методи економічного обґрунтування розміщення виробництва	5	10	2	2			6							12
Разом за змістовим модулем 1		52	11	10			31		2					59
Змістовий модуль 2. Загальні умови розміщення та розвиток продуктивних сил України														
Тема 6. Природно-ресурсний потенціал України та його оцінювання	6	12	2	3			7		2					11
Тема 7. Населення та людські ресурси України	7	11	2	2			7							12

Тема 8. Виробничий та науково-технічний потенціал	8	12	2	3			7						12
Тема 9. Основні засади розвитку господарського комплексу України	9	11	2	2			7						12
Тема 10. Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України	10	12	3	2			7						12
Разом за змістовим модулем 2		58	11	12			35		2				59
Змістовий модуль 3. Економіка регіонів та регіональна економічна політика													
Тема 11. Конкурентоспроможність економіки регіонів	11	11	1	2			4						4
Тема 12. Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку	12	12	2	1			4						5
Тема 13. Участь держави в управлінні регіоном	13	12	2	2			8						10
Тема 14. Зовнішньоекономічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України	14	14	3	3			8						9
Разом за змістовим модулем 3		40	8	8			24						28
Курсовий проект (робота) з _____ _____													
(якщо є в робочому навчальному плані)													
Усього годин		150	30	30			90	15	4				14 6

4. Темі семінарських занять
(навчальним планом не передбачені)

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розміщення продуктивних сил як наука	2
2	Теоретичні підходи до розміщення продуктивних сил	2
3	Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил	2
4	Економічне районування та територіальна організація продуктивних сил	3
5	Наукові методи економічного обґрунтування розміщення виробництва	2
6	Природно-ресурсний потенціал України та його оцінювання	2
7	Населення та людські ресурси України	2
8	Виробничий та науково-технічний потенціал	2
9	Основні засади розвитку господарського комплексу України	2
10	Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України	3
11	Конкурентоспроможність економіки регіонів	1
12	Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку	2
13	Участь держави в управлінні регіоном	2
14	Зовнішньоекономічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України	3
	Всього	30

6. Темі лабораторних занять
(Не передбачено навчальним планом)

7. Темі самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розміщення продуктивних сил як наука	6
2	Теоретичні підходи до розміщення продуктивних сил	6
3	Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил	6
4	Економічне районування та територіальна організація продуктивних сил України	7
5	Наукові методи економічного обґрунтування розміщення виробництва	6
6	Природно-ресурсний потенціал України та його оцінювання	7
7	Населення та людські ресурси України	7
8	Виробничий та науково-технічний потенціал	7

9	Основні засади розвитку господарського комплексу України	7
10	Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України	7
11	Конкурентоспроможність економіки регіонів	
12	Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку	8
13	Участь держави в управлінні регіоном	8
14	Зовнішньоекономічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України	8
	Всього	90

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. У чому полягає сутність продуктивних сил як невід'ємної складової розвитку економіки ?
2. Що є предметом, об'єктом вивчення та метою науки «Регіональна економіка»?
3. Які основні методи використовуються в науці «Регіональна економіка»?
4. У чому полягає сутність SWOT- аналізу ?
5. Сутність методу Дельфі.
6. У чому полягає сутність географічного детермінізму як одного з напрямів розвитку регіональної науки ?
7. Які фактори впливу, згідно марксистської теорії, є основними при розміщенні продуктивних сил ?
8. Що являє собою «синтетичний науковий напрям регіональної науки» ?
9. У чому полягає сутність теорії сільськогосподарського штандорта ?
10. Охарактеризуйте сутність теорії порівняльних переваг.
11. У чому полягає сутність теорії Хекшера-Оліна ?
12. На основі яких закономірностей суспільство розміщує продуктивні сили в процесі господарської діяльності ?
13. Охарактеризуйте закономірність територіальної комплексності продуктивних сил.
14. Які основні принципи розміщення продуктивних сил ?
15. У чому полягає сутність принципу збалансованості і пропорційності розміщення виробництва ?
16. На які групи поділяються основні фактори розміщення продуктивних сил?
17. Що відноситься до техніко-економічних факторів розміщення продуктивних сил ?
18. Що таке економічне районування ?
19. Які основні критерії використовуються при виокремленні економічних районів ?

20. Які принципи враховують в процесі економічного районування ?
21. Чи може до складу економічних районів включатись лише частина адміністративної області ?
22. Що таке проблемний регіон, які його основні якісні ознаки ?
23. Чи обов'язково території проблемних регіонів повинні збігатись з територіально-адміністративним поділом країни ? Обґрунтуйте відповідь.
24. Які існують види схем розміщення продуктивних сил на території країни ?
25. Яким показниками характеризується рівень соціально-економічного розвитку регіонів ?
26. Що таке інтегральна оцінка розвитку регіону ?
27. Що таке баланс ? Які види територіальних балансів використовуються у плануванні й прогнозуванні розвитку господарства регіону ?
28. Що таке природно-ресурсний потенціал? Яка його структура ?
29. Як класифікуються природні ресурси за ознакою вичерпності ?
30. Які види оцінки природних ресурсів застосовуються при використанні їх у виробничій діяльності ?
31. Що входить до складу мінеральних ресурсів ? Який рівень забезпеченості України даним видом ресурсів?
32. Що таке системи розселення населення? Які їх основні типи?
33. Які існують основні види міграцій ?
34. Які категорії населення відносяться до трудових ресурсів?
35. Що таке ринок праці ?
36. У чому полягає сутність та основні складові виробничого потенціалу?
37. Охарактеризуйте основні складові виробничого потенціалу
38. Які основні детермінанти, за М. Портером, формують середовище, в якому конкурують місцеві фірми?
39. Охарактеризуйте основні стадії конкурентоспроможності регіональної економіки.
40. Які внутрішні фактори чинять вплив на розвиток економічних районів України (кожного зокрема) ?
41. Які зовнішні чинники впливають на розвиток економічних районів України (кожного зокрема) ?
42. Які основні цілі державної регіональної політики?
43. Які складові державної регіональної економічної політики? У чому полягає їх сутність?
44. На який вид товару в Україні припадає найбільше *позитивне* зовнішньоторговельне сальдо?
45. На який вид товару в Україні припадає найбільше *негативне* зовнішньоторговельне сальдо?
46. Охарактеризуйте основні форми зовнішньоекономічної діяльності.

47. Що таке інжиніринг? В яких галузях він набув найбільшого розвитку?

Тестові завдання різних типів

1. До предметів праці належать:

- 1 будівлі, обладнання;
- 2 насіння, корми;
- 3 руди, вугілля;
- 4 машини і устаткування.

2. Основні методи дослідження науки «Регіональна економіка»

- 1 картографічний, балансовий;
- 2 SWOT-аналіз, системний аналіз;
- 3 інтенсивний, метод математичного моделювання;
- 4 екстенсивний, метод порівняння.

3. Розміщення продуктивних сил – галузь економічної науки, яка вивчає специфічні, просторові аспекти вияву:

- 1 наслідків регіональної політики держави;
- 2 юридичних законів;
- 3 економічних законів;
- 4 адміністративного регулювання економіки регіонів.

4. Метод, за допомогою якого здійснюється аналіз регіону через оцінку сильних і слабких сторін його розвитку (як реальних так і потенційних):

- 1 метод «Дельфі»;
- 2 SWOT-аналіз;
- 3 балансовий метод;
- 4 ГІС – аналіз.

5. Метод, який ґрунтується на припущенні, що на основі думок експертів можна побудувати об'єктивну модель розвитку об'єкта:

- 1 аналітичний метод;
- 2 ГІС - аналіз;
- 3 метод «Дельфі»;

4 нормативний метод.

6. Науковий напрям, який розглядає географічний фактор як вирішальний чинник соціально-економічного розвитку народів:

- 1 меркантилізм;
- 2 географічний детермінізм;
- 3 марксистська теорія;
- 4 школа фізіократів.

7. Одним з засновників географічної школи прийнято вважати:

- 1 Е. Хангтінтона;
- 2 Ш. Монтесек'є;
- 3 Й.Г.фон Тюнена ;
- 4 А. Вебера;
- 5 А. Льоша.

8. Сутність теорії кліматичних оптимумів Е. Хангтінтона:

- 1 найсприятливіші умови для розвитку виробництва мають держави, розташовані в середній смузі;
- 2 основну роль в умовах ринкового господарства відіграє прибуток;
- 3 помисловість розташовується на території країни за принципом найменших витрат;
- 4 кожному соціальному ладу притаманні власні економічні закони.

9. Теорія, згідно якої для збільшення багатства регіону, останній повинен експортувати товари, які виробляє з найменшими витратами, а імпортує ті, які виробляються іншими регіонами з меншими витратами. Держава не повинна втручатись в економіку, має бути вільна конкуренція:

- 1 теорія сільськогосподарського штандорта Й.Г.фон Тюнена;
- 2 теорія абсолютних переваг;
- 3 теорія порівняльних переваг;
- 4 теорія центральних місць;
- 5 теорія промислового штандорта.

10. Сутність теорії Хекшера-Оліна:

- 1 промисловість розміщується по території країни за принципом найменшим витраті і визначається трьома факторами: транспортними витратами, наявністю робочої сили і агломерацією;
- 2 зовнішня торгівля має спеціалізуватись на товарах, при виробництві яких найбільші витрати припадають на ресурси, якими найкраще забезпечений регіон;

- 3 кожен населений пункт виконує свої функції і має свій радіус впливу і тяжіння;
- 4 першим кроком при аналізі механізму попиту і пропозиції в економічному просторі є вивчення просторово розділених автономних ринків.

11. Ознаками економічного району є:

- 1 спеціалізація;
- 2 комплексність;
- 3 міцні внутрішньо-економічні зв'язки;
- 4 всі відповіді вірні.

12. Чи правильним є твердження?

До складу економічних районів повинні повністю включатись території адміністративних областей без порушення їх цілісності.

13. Основні види економічного районування:

- 1 загальне;
- 2 просторове;
- 3 екологічне;
- 4 науково-технічне;
- 5 галузеве.

14. Виокремлення економічних районів на підставі однієї або кількох ознак, властивих певній галузі або сфері діяльності носить назву:

- 1 загальне районування;
- 2 екологічне районування;
- 3 галузеве районування;
- 4 просторове районування.

15. При виділенні економічних районів враховують такі принципи:

- 1 економічний;
- 2 екстенсивний;
- 3 національний;
- 4 адміністративний;
- 5 інтенсивний.

16. Територія, що самостійно не може вирішити свої соціально-економічні проблеми або реалізувати свій високий потенціал і тому вимагає підтримки держави носить назву:

- 1 економічний район;
- 2 проблемний регіон;
- 3 потенційно слабкий регіон;

4 слабкий регіон.

17. Основні підходи до проблемного районування:

- 1 оцінка природно-ресурсного потенціалу регіону;
- 2 оцінка регіонів за ступенем гостроти найважливіших проблем на основі індикаторів;
- 3 політка цілеспрямованого оздоровлення регіонів;
- 4 нема вірної відповіді.

18. Чи правильним є твердження?

Території проблемних регіонів можуть не збігатися з адміністративно-територіальними одиницями

19. До яких економічних районів належать зазначені області?

1. Донецький економічний район	А. Тернопільська область
2. Подільський економічний район	В. Луганська область
3. Причорноморський економічний район	С. Миколаївська область

20. До яких економічних районів належать зазначені області?

1. Карпатський економічний район	А. Чернігівська область
2. Центральний економічний район	В. Черкаська область
3. Поліський економічний район	С. Чернівецька область

9. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

10. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого вченою радою НУБіП України 26 квітня 2023 року, протокол №10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу і має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквиуму тощо, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен - це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік - це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту) .

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

1.Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R**_{дис} (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до

рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{АТ}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс «Розміщення продуктивних сил». URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5088>

2. Томашевська О.А., Мірзоева Т.В. Регіональна економіка. Методичні вказівки до вивчення дисципліни, розв'язування задач та виконання індивідуальних завдань студентами заочної форми навчання спеціальності 051 «Економіка». К. ЦП «Компринт». 2019. 215 с.

3. Томашевська О.А., Мірзоева Т.В. Регіональна економіка. Методичні вказівки до самостійного до вивчення курсу студентами спеціальностей «економіка», «фінанси, банківська діяльність і страхування», «облік і оподаткування» заочної форми навчання. К. ЦП «Компринт». 2018. 229 с.

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Лишиленко В.І. Регіональна економіка. К: Центр навчальної літератури, 2019. 384с.

2. Бутко М. Регіональна економіка в модернізаційному форматі. К: Центр навчальної літератури, 2020. 432с.

3. Регіональна економіка: тренінг курс: Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка». В.В.Соляр, О.В. Анісімова . Харків: Видавництво Іванченка І.С. 2021. 173с.

4. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Регіональна економіка: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 121с.

5. Альбещенко О. С. Розміщення продуктивних сил: конспект лекцій. Миколаїв. МНАУ. 2019. 87 с.

6. Дмитрієв І.А. Регіональна економіка: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів закладів вищої освіти. Харків: Стиль Іздат, 2018. 284 с.

7. Регіональна економіка : курс лекцій. Т. Г. Олійник, І. О. Мельник, О. А. Горобченко. Миколаїв : МНАУ, 2017. 119 с.

8. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.

9. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

10. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL: <http://www.budget.rada.gov.ua/>.

11. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL:
<http://www.kmu.gov.ua/>.
12. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL:
<http://www.minfin.gov.ua/>.
13. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL:
<http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
14. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. URL:
<http://minrd.gov.ua/>.
15. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL:
<http://www.me.gov.ua/>.
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>